

Jacob Mamabolo 1 Rec. Sept 17 1945 791

PP. 1-80 SETUO SA, Babatjwa
Dinonwane K34/97

Ke kile yare ele

Ke kile yare ele mosadi ona le
ngwana wa ngwanangana, ka tsatsi le lengwe
a napa are, xo mmawwe, Mma; Ke nyeka
xoya xo etela xa mmone, Byale fete fete
Xa mmone ea ngwananyana yoo e te
e le ka moše xo noka.

Byale xe bašetsa ba phellete leelo la
Morwedi wa xaxwe, a mmotša xore o
se-ke watta ka tsela ya ka xo dime
Ohe ka ya kafase, yaka xodimo xone
le Manyoro-nyoro. Byale xo sasa xe
boesa, anapa amolokišetsa Mefaxa.
A tsela Mabele a thšela ka serotwaneng
A tsela Ngwana wa xaxwe a mopopula
ka mohlanteng a rwala a tlaxo, a sepele
A sepele. Xe a fihla koa nokeng a sepele
xopola laelo ya motšadi wa xaxwe.

7.9.97

2

K34/97

A tšea ka tsela ya ka xodimo
alesa yabafase. Xe adutše a sepele
akwa se/le sere: Manyoro-nyoro.

A thoma are: Manyoro-nyoro e yaloma

Mma woile e ya loma;

A tšea mabele a ethšelela yaja, yena
adutše athšala, Xe a dutše a sa thšaba
xa bedi akwa; ere Manyoro-nyoro are:--

Manyoro-nyoro e ya loma

Mma woile e ya loma.

Tsela ke yaka ^{fase} xodimo eyaloma

Katšea ka ya xodimo e ye loma

A thoma a sepele ya thoma manyoro-nyoro

Manyoro-nyoro; eyalo.

Mma woile e ya loma

Bela ka yaka fase eyaloma

Ka tšea ka ya wa xodimo eyaloma

Byale šetše a efile serolwana,

a efa-thari ya ngwana yaja ya fetša

ka molatela a kwa e re manyoro-nyoro.

7:31

3

K34/97

Are Manyoro-nyoro e ya loma

Mma waile eyaloma

Tsela ke yaka fare eyaloma

Ka tšea ka yaka fadimo eyaloma

A efa ditšho ba ngwana ya fetša yamo-
latela gare

Manyoro-nyoro e ya loma

Mma waile e ya loma

Tsela ke yaka fare e ya loma

Ka tšea ka yaka fare e ya loma

A tšea ngwana a tšahlakatlhaka yaja

Byale a setše a eyo fihla xa

Mmane ya xaxwa. A tšhata a fihla

Xo a fihla yona moo a ba botšha

Seo se modire tššeny tšeleng ya

leelo ta xoya xa mmame ya xaxwe

Xe phoššolo ye kxolo Manyoro-nyo-

ro e fihla. Banna ka moka ba e tšša-

ba, ya bolaya, ke mošimanyana a tšle-

lee, Ba napa ba mmeya kxošši ya sedhata

~~~~~ J M ~~~~~

Bananyana Ba ba hlano ba hlangeng

Ke hile gare ele Bananyana taba hlano ba-
 ile ~~hlangeng~~. Bano le mpya mong wa yona
 ele morwedi wa kxosi, Byak xe ba robile
 le dikxong, Banapa bare a reapeang banapa
 bakwana. Xe ba phethile ka xepetana
 Ba napa bare a re bayaeng, Mothye phya
 Morwedi wa kxosi. Ba mosware ba mmo-
 layu bano ba ksa marapa bafa mpya
 mpya ya xano xaja marapo a mong wa
 yona, a thoma xo opo opela - - -

Balle Mothye phya Mokxana pompo
 Bare mothye phya onone Mokxana pompo
 Banapa ba meele ka xore na
 mpya yeo e reng. Mongwe are
 ere! Balle Mothye phye ka mpha
 marapo. Banapa basware bananyana
 bale Baba belaya le bona

731

5

K34/97 155

3

Mosadi le Morwedi

Ekile yare ele Mosadi ana le
 Morwedi wa xaxwa; Anapa a re
 ke nyaka xotšewa Bothokeng. Mmaxwe
 a moxanelša, Ape o kaseke wa Kšewa
 ke lethoka ele mozotho. Byale a thoxa le
 monya wola; Mosadi wola a dula kodi
 le methoka a beloxa bana Pa lesome
 Monna yola anapa are Mphe ngwana
 Omangwe keje. tbe: keya xana are
 xo yeng; ke bolaya wena kajawes
 wena. Anapa amofa omangwe
 amofa, Axopola xore xe afesša Bonā
 mowe, o Kajayena, Attoxa a thšatsa
 -bela xaxabo a opele are!

Helele - Bomma ba mpuditše
 seya, Bare ose kšewe bothoka
 bothoka Iša bothoka re ya ditšeba
 Ampha mosadi waka
 kanthša sengwē ka šella

7.21

7

K34/97 188

Mogwananyana le Lempya

Tsananyana ba hile ba lakana
bare are bolayeng Morwedi wa
Kxosi, Nwananyana yoo- o be ana
le mpya. Banapa Ba moswara
ba mmolaya, Bamoe pela sedibeng
Xe ka wala bare baya xae
mpya ya thoma xo opela yare!-

Hu-uhuu Banyana ba
Monyenoto

Babo laile monye waka
Bamo epela se dibeng

Ba ema ka thetetsa mpya yela xore
na e veng.

Ba eswara ^{belaya} ba e xa tisa ka dikata

Xe ka fihla ka mašemong ya thoma
xo opela :-

Hu-uhuu ba nyana ba monye

-noto

Ba bo laile monye waka

731

8

K34/97

Ba mo epela ts Sedibeng

Ba e sware ba e botaya
ba, exotšē le tšā ka mallo. ya swa
ya felela,

xe ba fihla Dkong ya
dikolobe go thoma

Hu-u-u-u banyana ba monye
noto

Ba bo baile monye waka.
Ba mo epela sedibeng.

Mpiya yela ya fihla ka xabo yona
ga, kwikinya mosela, Ba ka
mosate ba e the èkšā, Mongwē
are ene. Ba botlaile monye waka
Ya Hoxa ya ba e la pele ya
fihla sedibeng. ya fata. b.

are mola e fata Mongwē
are. are e raking, etla mma-
taya ba e raka, ba mopata ba
humana a sa phele, Ba morwala

Ba mo isa xae, Ba fihla ba molho
 Ma ba ka melse, a ba afola,
 Kxosi, anapa a bitša dinaha isa
 diletsa, a dira mokete, Ba bina
 Kxosi anapa ave xoba tlanka ka
 xaxwe swanang Banwana bauwe
 bale ba hlano ave a ba bolawe
 Aphwo Samosela nkofa —

Monyana o bokadi 6

Monyana o kile a bewa xa Rakxadi
 yaxa xwe, ba xa rakxa-di ya xaxwe
 bare o tšerwe ke lapa
 Mantšeboya ba napa b Bomma tšwa
 le waxe bare isa melse kamlono
 monna wa xaxo a hlape, a isa melse
 monna wa xaxwe a hlape
 Eufia monyana yoo ba be ba motšeiši
 tše noxa, Banapa bare xo yena sepela

731

10

K34/97

Oyo robala ka kwa nteng monna
waxo otatla a xohumana, Bosexo
akwa noxa e lšena ka dikobong atham

Xo Ope/a are:-

O thšakoaneng ke volotšwa keng
O thšakoaneng ke koa morotšoa
E thšakoaneng ka volotšwa rotšwa
Kowa monyana a thšaba
Ke moka mmatsšwala axaxwe are:-
Na xa o tšebe xove molše wowe o
a xile ke yena na? Robala mma!
Byale xo šša xe baya mašemong
Ngwetšei ya šala e kxopha mothopa
Xe a tšoxa a eya mašemong, xe a
fihla a re:- Mmaloo-- Ke le betš'e
moruka waka, kak kxakala bana
baha o kxatla, O be a dira kohlale
bya xoya xobona k Noxa
ka mosō le xona xe baya maše-
mong xe ba fihlile mašemong
are:- Mmaloo-- Ke le betš'e

731

K34/97

le seka la ka di thaleng, Mmatšwale
wa xaxwe are! ere keye ke xo tšiele
lōna Monyana are, aowa, o kasele
bone. Xe a fihla xae a humana
noxa e latile kxereng. A fihla a na-
mela di thate, a fihla a phutha
di kobe tsa xa xwa a hoxa a loka
qagabo. Waxa yare xo bona xove
mosadi wayona tya ya hoxa yamo-
latela, Ngwananyana a thoma xo
Opela are!-

Mmaupi a thunya mma we
Mmaupi thunya balema kxole-
kxole

Xe a fihla xaxabo
yaba noxa le yona e mošetše moraxo
e Opela ere!-

Keyo hwa ke bone mos. li waka
Keyo hwa ke bonu Mosadi waka!
A fihla ka xabo anaxela se setlang
Banna batšea marumo le dilepe le

731

12

K34/97

Matšhōlō ba e thea ba e bola
 ba e lesa ya bōla. Mola e bodile
 ya tšwa lesxanu la bolē-bolē
 ya napa ya ba monna wā
 mongana yoo la, a napa a
 dula xana kuwa boxweng
 mphuo sa mozela nkola - -

Thebole le ngwana

7

Ākile yara le Mošimara leina la
 xaxwe ele Thebole, ana le kxaisadi
 ya xa xwa tšit leina la xaxwe ele
 Tselane, Bana bao babe ba sena
 batšwadi xamoka. Byale bana bao
 babē bu dula xa Mmane ya bona
 ka tsatsi le lengwe banapa barera
 xo bolaya Thebole
 kxaisadi ya Thebolē o be a bolaya ke
 mahlo. Katsatsi le lengwe Thebolē are

31

12

a saik xodiša bašala ba thsela sehlare
ka moroxong, kanthe tselane oya babone
xe thebole a boya xodiša athoma xo
opela are.

Ewe-we thebole-thebole bathisile

disane thebole-thebole

Disanetsa shano-shano thebole

Jena thebole xe a mofela are

Parara-Parara kaxokwa raxadi!

Parara-Parara kaxo kwa matxatse

Xore a fihla ka xae xe bare bamofa
boxobe ke moroxo are a ke nyake moroxo ke
ha ja boxobe feela, - kaxosasa banapa ba
thsela sehlare ka boxobeng. Xe thebole
a boya tselane a thoma xo opela are

Ewe-we thebole-thebole bathisile

disane thebole-thebole

Xe a fihla ka xae are ke nyaka moroxo
fele. Banapa ba bona xore ota ba palela,
banapa bare batla mmolaya bošexo, kempa
dilaba tseo tsa poloo ya thebole dibe

731

14

K34/97

di rerwa mosexena The-bole a ile ma-
 dišong, Thebole o be ana le meruka
 molaleng, Empa yena o be a robala le
 ngwana wa bona Bošexo anapa a tšea
 meruka ya xaxwe a e apeša ngwana
 yola wa bonou. Bošexo Rangwane wa xaxwe
 a fihla a hlotelša meruka a ekwa a
 mmolaya, yena a thaba are ke mmolaike.
 Xošosa xe balšoxa ba bona Thebole o e
Thepelala, a athoma xo makala! Xe
 a ere keya ka ntlong a humana a bolaike
 ngwana wa xaxwe, Bona bale banapa
 ba batšoxa ba e kxaxela moššašana koa
 kxakala ka dula bale tee. Xe Thebole
 a ile xo tšoma tšebane o šalu a ke
 tšwale letše ko moššašaneng.
 kafsatsi le lengwe le tšimikxope la
 fihla la epela moššašaneng are na! xa
 se wena ngwonešu, laya Ngakeng a fihla
 a laodisetšiša ngaka yare ofise, dikara
 Mexomra le dipe, o difise, ere mola e le

731

12

K34/97

lše dikhwibidu o di metše, ota moswara
la fihla la di fiša. la fihla la opela la
moswara, Thebole a saile xo ho tšoma
xe a baya a humana tšelane a sexona
a hoxa a le lora a le humana a
le phaphaxanthša ka selepe, a hoxa le
ngwanabo.

Masoxana a mabedi se kgaitšadi ya bona

Ekile yare ele ba šimane ba babedi
bona le kgaitšadi ya bona. Banapa
ba hweleke ke ba šwadiu kamoka y ba
ša la e le dthšiwana. Bahlaka bale lee.
Ba hoxa baya xa Mmatome wabona
kotoa xa serafa xo du-la leyena
xe ba fihla. Matome wa bona
kyale anapa a ba amoxela xobotse
a dila le bona, are ke bana ba
kgaitšadi yaka. Xa ba duše.

Xwaya sebaka Banapa balena
 Malome wakona Are ba feletse
 bana ba xa xwe Mabele, Anapa
 a yera polane ya xove baba
 bolaye, Aera le Mosadi waxaxwe
 Monna yala are, are babolayi
 Mosad are are so babolaya, Batsē
 Otloxe le bona o ba ise Kgole-
 Kgole, Mowe obonang xove baka
 sebe xae, Oballoxe le xona
 oboye xae
 Anapa are e sele xosasa a
 Isoxa, Otloxa le bona Basepela-
 basepela. Bafihla kxole kxole
 Mowe le yena a bonang
 xobana Batta juwa ke dibala
 a ba hoxela xona.
 Kanthe bana bana bao barile
 xe ba hoxa kowa xae batlo-
 xa Basweni Maswikana ama

Ba ele ba a lahla Mouwe
 tšeleng xoba xofihla Mouwe a ba
 hoxelang xona. Mara bona habe
 ba se tšebe xore oya xobalahla.
 Xe bafihlas te lešokeng a ba hoxela.
 Bana bale ba xoma ba ele
 balota ka maswikana ale tšeba
 ka fihla xae. Malome wa bona
 amakata kadu kamatta kabaka
 la xore ohe a tšeba xore o ba
 hoxetše kgole-kgole le xae.
 Anana are le xosasa esale bošexo
 a tšoxa a hoxa le bona. Basepela
 Basepela Bafihla kgole-kgole
 ho fela mola ba fihlileng
 Phabane. Kanthe, xona xeballoxa
 xae bahlokhile Maswikana ba
 tšea, Marathana Amaritho
 Ba ele ba alahla tetsetane
 Mola Malome wa bona a ba

A batho xetše bare baya xoma ka-
 xolola Morothwana ale ba humana
 dithšosi le Maxotto di a the kamo-
 kana xa oña di afeditše
 Banapa ba timela basesato tšela Ho
 xore na xal ke kae
 Basepela Basepela tšalši la ba
 la ditela. Yare mola ele bošexo-Sexo
 Babona molla otuka ka mošola
 wanoka banapa bare are yeng kowa
 Mollong wola wa no tuba mola
 Ašše Moše xa noka. Banapa batho-
 xa basepela-Basepela Babona ba
 tšepelše sebaka sese telele telele
 ba sahlwe bafihla kowa mollong
 ke badutše basepe bano bona
 basa fihli o mongwe are molla
 wola ke ^{le bono} wa ke ia kolo.
 Babangwe bare obolela maka
 ke motseng.

Basepela-Basepela baba ba bona
ba fihla motseng.

Kanthe motse wouwe ebe ele
motse wa Matsimekgope.

Xe ba fihla bahumana le tšimekgopè
la motgekolo le le tše amangwe
aile tsoma.

le tšimekgopè le la la nqopa la tšea
bana bale la ba hloela, kate
fereng kamouwe xo be xo xo dula
bana ba Matsimekgopè

la ~~le~~, tšea bona bale ba matsime-
kgopè la babolaya la ba apeya
la tšea dinamama tšewe babexo,
babexo ba diapile la dija

la apeya bona ba^{ma} tšimekgopè
Xe Matsimekgopè a baya xo tsoma
ore dinamama tšela di kae, la motgekolo
la lave dixana kamouwe potong
Matsimekgopè a le a xo tšwa xo-

Tsoma a tšea bana bale ka xose
 tšebē afa. kamoka a bafetsa
 Mokxekolo yola a noya afepa
 tšana bale ba ba bagola yaba
 bonna baba bedi le Mosadi.
 Xave mola e le Banna, bavera xove
 re Swanetšē xove re bobaye
 Matšimekgōpe' a ve xošale bona
 ba elee. Banapa bone elee
 elee xosa sa Matšimekgōpe' a Banna
 a Hoxa a ya xo Tsoma ke a Hoxile
 Bašala ba nyaka noxa ba e beja
 kantlong.

Ke Matšimekgōpe' a boya xo Tsoma a
 boya a sweri ngwananyana a mo
 loketšē ka Sakaneng afihla a mmeje
~~ka~~ Nlong. Asatlokile, bašala bats'a
 noxa yela ba e lokela ka Sakaneng ka
 nliša nwanana yola. Ke Matšimekgōpe'
 afihla kantlong a tšwalile, ka boya

a bofolle saka yela, Nona yela
 yanapa ya ntho. tlōxō yabaloma
 kamoka xa bōna ya ba bobaza
 Kwa, Kwa xal xa Matsemekgope
 xwa sala Mokgekoto yola le Banna
 le Mosadi yola le ngwananyana yob
 Ba dula mola sabaka se seleteke
 kabatsō le le ngwe xwa tswela
 le Simakgope le le ngwe la Pihla
 lare keka bakka la eng le dula
 le Mma, warena na?
 Banna bale bane le rena ke Mma
 warena, Mantšiboya mola banna
 bale barobetsi,
 a tsemekgope le la la thuma
 ntlō yela la thaba,
 Basala ba eswa,
 Kemoka xa yona

181

Matematemi

22

K34/97

9

Dkile yare e le kxosi e lwala,
 kxosi ye e lebe e lwala. Kudu kamatta
 Mowe isititeng dingaka kamoka, Ngaka
 ye ngwe ya napa yare: Dingaka kamoka
 re palekwe, Empa xona le ngaka koa
 Nokeng, Ngaka yeo ke ngaka ya noxa.
 Ba napa barera koya ko tse ngaka yeo
 kwa Nokeng.

Empa bare e swanetse xote eye e
 tse ke kanna kwa Nokeng.

Xosasa kanna kanna ba noxa beya
 Nokeng. tafihla ba opelela, Ngaka yeo
 ka bodibeng bare:-

emateme re nyaka ngaka

ema-teme re nyaka ngaka

ematema kxosi ya lawd, lwala

ema-tema

Yona yare: xe nkantšha hloxo le ka
 sethabe, Ba opela xape bare:-

23

K34/97

731

Reka thšaba byang Tēma-tēma
Kxošī ya lwata Tēma-Tēma.
Ya nthša hloxo bare, lai-lai-lai---
bathšaba ka mokana xa bona.
Bare byale retlo diro byang. xe ko thša-
bile banna,
Bare xosasa xoya Masoxana, Batsoga
xosasa xoya bona, batloxa bafihla
nokeng ba thoma xo opelela noxa
ya ngaka bare.

Tēma-tēma re nyaka - nyaka.
Tēma-tēma re nyaka nyaka
Tēma-tēma kxošī e ya lwata
Tēma-tēma

Yona yare! xe nka nthša hloxo re ka
sethšabe.

Ba opela bare:-

Reka thšaba byang Tēma-tēma
kxošī ya lwata Tēma-tēma

ya nthōa hloxo bare:- lai-lai-lai
 ba thšaba ka mokona xa bona xa bona
 Bafihla xae bare na; re thšabile
 Bare na velle dia bang xa no thšabi
 le Masotana. Mmole.

Bare xosasa xoya basimanyana
 Bahoxa bathoxa xosasa batha
 Notang ba fihla bare:-

Jema-lēma re nyata ngata

Jema-lēma re nyata ngata

Jema-lēma kxošī ya lwala

Jema-lēma

Yona yave re nka ritha hloxo mo-
 we le ka sethšabe, bona bare:-

Reka thšaba byang Jema-lēma
 kxošī ya lwala Jema-lēma
 Ya nthōa hloxo bare lai-lai-lai
 bathšaba. Bafihla xae bare na;

731

re thšabi! Bare na retho diabyang
Re pale šwe

šwe xo thwana šwe xo ya rena tere,
bare: Na! xe lere re yaya xo pale šwe
Bopapa lena le bo buti ya bo buti
ya lena lena le ka ya la boya nayo
byang, Bare na re ya ya
Bapapa bapapa re sa bapapa;
šibale-šibale Bafihla ba Opelela
Ngaka ya noxa bare

Lema-tema re nyaka nyaka
Lema-tema re nyaka nyaka
Lema-tema kxoš: ya lwala
Lema-Lema

Yare xe nkanthša hloxo mowe
te kase thšabe, bare:-

Reka thšaba byang Lema-Lema
kxoš: ya lwala Lema-Lema

ya ntšha hloxa, hloxi, ya ba ya e buie
 isa ka metseng, yaboya ya ntšha
 thebele, ya e kxaphexa kantle baseke
 ba thaba ba kxotle lala.

Babona bodiba bo biluxa boiki
 nyexa, ya tšwa ya batšetše ba bang
 barwala dithebele tša ngaka-

ya noko, Bafikla xae balena
 Motšeng wa xa kxosi, Baba reba
 baphepela bathakgetše, Mekxolokwa
 ne ella ka bedikararo.

Bafikla ba e rala ka ntlong ya
 kxosi, ya fihla ya mokatšwa
 ya mo atapa, Akusa a šetše ale
 petšere.

Banapa bare, thaka ye kwadi
 xa e bušetše ngaka xae.
 ya ba tatetša ya hloxa, Bangwe
 barwala dithebele bangwe ba
 soka dikxomo isa ngaka. Bafikla

781

27

K34/97

Noheng ba e rola ba re xeba-
 re baya thoxa ya nthia dikgomo
 ka noheng ya bafa kamoka xabo-
 na ya ba etanthea batloxa badi-
 xapa baya xas, Bafihla xal
 baba direla Mokete omor xolo-
 xolo baba thabetse kabaka la
 xore ba ~~tsisitse~~ kxosi.

10

Monna le Morwa wa xaxwe

Ekile yare e monna ana le morwa
 Monna yola are xo morwa wa xaxwe
 are bongha basepela-basepela
 tsatsi lanopa la sobela.
 Bare mola ele boixco ba bona mollō,
 Papa xwe a napa are sepeta oye
 o tsee mollō kowa! Morwa wa xa
 xwe atloxa aya afihla kowa Mollong.

A humana xo dutše batho ba
 lo keletšane, Afihla are:- nke le
 nthweng ka mello bare:- Mollo wa-
 rena xa o tšewe atšwa are ka mollo-
 wa mo felelo ahumana le tšeme-
 kgope la mo kxekolo, Anapa a dula le tonco
 mota mollo, Xe a dutše mouwe mollo-
 Obe a le belela serumula sewe
 aka thšabang le sona. Anapa are:
 lau-lau-kei le serumula, le tšeme-
 kgope le la la opeta bare:-

Mollo wešū o ya ya relobile
 Mollo wešū o ya ya relobile
 Mo šimanyana yena are

Bopapa thšabang
 Re hlukile madingwana mafa
 motho.

Bopapa xwe ba thšaba ba namela

731

29

K34/97
1911

Sehlaré sa moyo ba humana phaxó
ka sehlareng sa moyo,
Atsena ka phaxong ase le Kane a
šadisa maraxa, Matšemekgope are
xe apihla a humana maraxó ašše
kante, Aswara Maraxó a monna
yola a moja Maraxa a we a bo a
mmolaya a moja a mofetša.
Mošimangana yola a bona xóve ba
botaile Papa are: Lemana ketla ba
loxela Macanó a xo Abolaya.
Anapa a dira meropa a e lokiša
a e beya kxorong. A e letšša a opela
are:

Khiding Khiding.

Ke nyaka tau e lle Rarešako-

to

Matšemekxope anopa are!
Aowa, xomang letla-lla ka š Tsatšila
Morena, Momohla ke be ke sa ithita

Mats'emekxöpe' ahlwa a xōta dintsi
 a tlatsa dirotwana, Yare kašatši
 la Morena e sale xosasa a tšoxa
 a letšā Meropa ya xaxwe
 M Mats'emekgöpe' a tšwela a rwele
 dintsi, Aletša Meropa yaxaxwe,
 Asa duletše xo letše xo pula yanapa
 ya hlona ka ma thoko, Anapa are
 xo Mats'emekgöpe' ale tšenang
 ka ntlong le tšabe pula efihlile
 Banapa ba tšena ka ntlong,
 Mošimanyana yola atšwa atšea
 lethall a kxoka ka ntle atšea
 tšeswika le le xoto a xatiša ka ntle
 atšea mollō a thumasa xware
 rrruuu-- , Mats'emekgöpe ka kwaxare
 are, Bare na le duma ka lefe Mokegō
 nyana ka ntlallana eya ten, loma?
 are: Etšwela ka mmakala motloponya
 ka letšwana le hlomala pelo!

731

31

K34/97

Ntšō ye la ya swa yaba yare love-love
are ke le bultšō le bolaya Papa Kone
lethaloka.

Ke moka xwa tšweta bananya ba e-
tšwa kxonyeng bafikla badula molo
Motseng teyena.

Katsatsi le lengwe a napa a thoxa
aya xo tšoma, Xe a fitla kwa naseng
a e phetšō taru.

~~Katsatsi le lengwe bananya
bale ba sata ba utšw nakana ya
Monna yolo, Xe bathoma xo e tšea
Nakana ya Opeka yare:~~

Phyee - kaya le dira phyee:

Nakana ke ya le dira phyee!

Aboya xo tšoma a tihla xae a
humana ba fluxile le nakana ya xaxwe
athoxa abalotā aba ofikla xae xabo-
bona a ba humana bana le yona

Xe bare ba phylla nakana
ya se phumese.

Xe a fihla xabobona a bo,
botša Batsiadi ba bona xore
katsere nakana ya xarwe, Batsiadi
ba bona bare Mofeng Bamofa
ya sesaxana yaya xobo xoyena
Ave xothosa motwe aya Sedibeng
a e phetša lau.

Xe baba^{mo} ba eya Nokenj aba swana
a baja

Banyana ba ya Konyeng 11

Etile gore ele Banyana baya
Konyeng, bana le omongwe a tšwele
lekhethe lekhethe banapa bore
xomela xae na xare xo nyake otlilo
boya ore hlakisa. Basepe-basepela

731

32

K34/97

ba fihla dikgonyeng xe ba boya re-
tsatsa, la Sobela, Babona mollo
otika bare areyeng kwa molong,
Balloxa ba fihla molong ba kokota
Benye motse bare karare: Bonanyana
bale bare re phirimaletswe, Benye
motse bare ke ka xae letla robala.
Kantle Benye motse ba e be e le
Matsemengape, Bošeno mola baro
betse, ka kwa le B'emengape le ve:

Melōnkō-Melōnkō le robetsē

Melōnkō Melōnkō le otšetsē

Ngutanyana go/a wa le khwekhwe
ae:

Hae-hae barobetsē

Moneri a khampē a ye Khayoi

Senonathia baetkane ka melōkō

Babanqwe ba napa bare ore hloka

731

34

K34/97

borōkō xa xona zolō mowe!
Barobala xobedi akwa bare:-

Flae-hae barobetsē

Monerikhampe ae khaya Snamoo.
ka baelēkanq kamelōkō

Kanapa batsoxa ba thoxa basepela
basepela mola bale kxole-kxole,
Matsemekgōpē a tōxa are:-

Melōkō Melōkō le robetsē
Melōkō Melōkō le robetsē

Matsemekgōpē anapa are: Barobetsē
areyeng, Xe bare keyafihla bahi-
mana, Sakale swela, Bathoga ba ba
lota Kanthe Nakō yeuwe ba a thoxa
xae bōna babe ba setse ba nyaka xo
fihla. xae, bakitirna bare tsele ng

banamela gehlare ba bona bafihla
xale ba xoma ba Swabile.

Xe bafihla kwa seale bafihla bore
re suamotšē xave re kolaye wola
a tego are meloko le robetše.

Bamoswara ba mmolaye bamoja.

Moselapya

12

Ekile ya re e kgosi e na le Basadi.
baba-raro, kgosi yea e ya e tsoma e bo
laya di kraha bya le mosadi ya mosya
nyane, o be a e khutšisa kraha xoro a
kole a di xutsua xa kgosi le xo tsoma.
kgosi ya bona di kraha ditlwa ya re
kraha tša ha di ja ke eng, mosadi are tem
Aya. kgosi yaya nga keng, Dguka yare:

36

K34/97

731

loxa le šika la phala o tla bōna
ya ~~litš~~witšeny dikxaka tša xa xo.
kxoši ya lōxa lešika la phala. kxošiya
ōpela yare

šika la phala kxoxa re bōne
Mora thā¹tha
Mora thā¹tha kxoxa
ya llēneng dikxaka le mang
Mora thā¹tha kxoxa

Mogadiwa pele a feta le wa bobedi a
~~feta~~ feta le mpya ya feta yēna o
pile xe are keya feta šika la kxoxa
a wela bo dibeng. o beana le bana
baba bedi basadi bu le baba bedi ba
pe xo yo morolo, pepula ngwaneno le yē
xa kokowa xo o setē wa ja ma bilō
ngwana a pepula ngwanabō batloxa,
ngwananyana aja mabilō, asepele-

731

87

K34/97

ašepela are a šetše a le kraufsi
 le xa kottaxê. ana mela mmila a fula
 mabils are a sa name tše mmila a kwa-
 fula fula tudu tafase re ba bedi ngwana
 nyana a folo xa, moselapye ^{are} nko mpho ngwana
 yo wena ke etšwanthswa le tše le phe ta tše
 tše xa xa. moselapye a mofa mosela wa
 xê. moselapye are ke tla ^{ke} xofa bofula
 putšane byama lome axo ^{ngwana-} ngwana
 nyana, are moselapye mphe ngwanašo le
 diphetatša ka moselapye are ke tla xo
 fa xe to tšena, re ba tšena moselapye
 a xana xo mofa ba beya ba tšena ka
 xa. kottaxê kare moselapye se
 pē la oyo le ta dinonyana. Moselapye a
 mafile mosela amo tše e la di tšwarā
 tša xaxwē ile xa a le tšamony xo le
 ta dinonyana a epēla are

Sweya nōnga swega nōnyana

Eke se moselapye le
 swe ya nonyana
 Swe ya nonyana sweya nonyana Eke
 se moselapye le sweya nonyana sweya
 nonyana moselapye a mpha moselaxê le
 sweya nonyana are ke tla xofa bo
 fula puthe byo ma lome axole sweya
 nonyana

Are tšatši le la ngwê a sa opêla mo
 kxe kolo yo mangwê a mokwa a sa ô
 Pêla. A ya a be tša kokowaxê are hlo
 komela xo bu tšiša ngwana yo xa se mo
~~selepe~~ se lapye n'kane are xe a ô
 pêla are x ke se moselapye omphi
 le moselawaxwê antšela dišwarô le
 ngwanešo. bya le xasasa bo kokowaxê
 bammutšiša xote o moselapye na? ngwananya
 na are xasenna moselapye mosela

731

39

K34/97

Pye omphile moseba wa xaxwē a ntšēē
yē la ngwaneto le dikwaro tša xaxwē a re
ke tla xopa ba fulaputšane byoma lome
axaxwē kokowaxwē a re ose ya di nonya
neng. moselapye are nna kasae dinonyane
ng. ngwananyana are asee ba ile koseē
moselapye a re ke kokowaxaxo batswala
ne le diphōtšō. bapea pitša ya le bese
bare re nna ka xobōna moselapye. ngwa
nanyana a fofa moselapye u le keya fofa
a wēta ka xare xa pitša ya le bese
a' lla are: pye pye! tša makhura re hwile
re di kwele: pye pye! tša makhura re hwile
re di kwele. Mosela pye amapa a
hwile, Motlo xolo wobona ašala
ahiket'ile kudu ka matla,
Byale a swana le balho ba
fangwe. A sesa sengwa
moselapye.

131

40

Masilo le Mašilwane K34/97

13

Ekile yare e basimanyana ba badi
 ba diša dikxomo, Byale dikgomo
 d, tsābo Mašilwane dibe dile botse
 kudu, diphala tsābo Mašilo.
 Mašilo a napa a thsebaža Mašilwane
 anata xo mmolaya xore a sete a
 diša dikgomo tšela a le tše.
 Banapa bare bare ba dišitš Mašilo
 Are areye xonwame tse ka patseng,
 Batloxa bafihla nokeng, Mašilo
 are nthšware ka makalō, Mašilwane
 a swara, Mašilo a nwa a kgolwa
 Mašilwane are byale swara nna,
 Mašilo a mošwara, Are a banwa
 a mokgoromeša ka kowa patseng a
 hwela ka kowa metsene.
 Byale xe a thakgetse are ke mmolaila
 a kowa Nonyana e opela ere:

731

41

K34/97

731

Mašilo o botaile Mašilwane
a bona kgongwana tšabo
Mašilo obotaile Mašilwane a
bona kgongwana tšabō

Byale a thoma xo thōxa.

A swane nonyana yela a e
botaya, A tšoxa a xapa dikgomo
a ya xae are kgane nonyana
yela e twile, Akwa e thoma
xo opeba yare :

Mašilo o botaile
Mašilwane a bona kgongwana
na tšabo

Mašilo o botaile Mašilwane
obona kgongwana tšabō

A e cavara a e kgatla ka Maswikar.
A oxa, Sutee a fihla le serong,
A bona nonyana e setse e dutse.

diphateng tsa le soro a e swore
a e epela ka molelong.

Afihla ka xae a khwela dikgomo
ka sakeng.

Nonyana yafihla ya dula mafateng
a le saka ya thoma se opela yare:

Masilo o polai Masilwane

a bona kgongwana tšabo

Masilo o bolai Masilwane

a bona kgongwana tšabo

Ba ka xae ba napa ba: Tse letšeng

xoe nonyana ereng, Mongwe are ere

Masilo o bolai Masilwane a bona

kgongwana tšabo.

Xe Masilo a tšena ka xae fore xoye-

na! Masilwane o kae? Are e ball

at ke saya xonwa melise ka pelsety

a se sa boya. Bonapa ba swara

na Masilo Ba mmolaya.

Ekile yare e le dipōōfōlō di dirife
 Sekgobono sa tulo, Katsahō le langwe
 diphōōfōlō: Iša napa Iša Hoxa Išaya
 xo tsoma, Xe diile xo tsoma Motseko-
 lwana a Sāla a Iša malōkō ašona
 Diphōōfōlō Iša rera rere di swanā tse
 xore di boldye Selō' zewe se tšang
 Malōkō a rera. Išanapa tsare xo
 swanetse xore xo šale xo tilile Jan.
 Tsā Hoxa Išaya xo tsoma Jan ya Sāla
 e letile Malōkō,
 Motsekolwana a tswe lela, Motseko-
 lwana yoo a be ana le Mosela.
 Xe a fihla, Jan yare;

Makxolo - Makxolo ke lena
 le tšang malōkō arena?
 Motsekolwana are: - Howa e kere ke
 Heno lōpa-lōpa xo senene,

Anapa a Swarana le - Panu yela balua
 -balua, Mokxetolwana a e tetha ka
 Mosela yare: bura-bura, ya weba
 fela fase. Are moko a e bolcile
 a e ma molomong wasaha la Kona
 a opela ore:

Maphiofelo ohle, Mamosetta
 Hlou

Boyang ka mofa, Mamosetta
 Hlou

Le to Hlou ta boye.

Mamosetta Hlou

Le to akwe ta boye

Mamosetta Hlou,

Diphiofelo Kona xe di tswela tsa
 tswela di opela dire:

Moribi, Moribitla,

Re yo ja kxele mitha.

731

45

K34/92

Moribi-Moribihla,

Re yo ja txele metha.

Xe diphoofole di fihla ka tumama
na Tau o hwile.

Diphoofole tsa makata xore na,
xe xo tloilwe Tau re ho dia
tyang.

Xo sasa tsa napa tsare xo sala
Hou. Hou e sa setse Mokxeko wa-
na a tswelela, Hou yare:

Mokxoto-Mokxoto,

Ke le na le tseang maloko
arena?

Mokxekolwana are; Aowa e keve
ke Hano tōpa-tōpa xo senene,
Inapa ba Swarano; Mokxekolwana
are Hou yela ka morela nngwa--
Hou yela ya napa ya kwa-

731

46

K34/97

A emu molomong wa lešaka a
opela ea:

Maphoofelo o hle, Mamo-
setla thou

Boyang ka moka, Momo-
setla thou

Le bo nkwe ba boye

Mamozetla thou

Isana Isä tsivela di opela dire:

Moribi-Moribihta, Keyo ja
Axelmetla

Moribi-Moribihta, Keyo
ja kxelemetha

Isa fihla Isä humana Hou e
huite, Isä Habesa xoe na,

Xe xe botailwe Pau le Hou vetlo

die byang. Xosasa, Isare to

šale Nkwes Nkwe ya šala.

Mokxe ko lwana a tsivela,

731

47

K34) 97

Nkwe yare:

Makxolo - Makxolo ke
lena le fetsang
Maloko arena?

Mokxetlwana are: Aowa, ke be
kere ke tha no topa-
topa xo senene.

A. Suparana le Nkwe ye la,
A ebetha ka mosela a bolaya.

A ema molomong wa le šaka
a opela are:

Maphoofoto ohle: Mamo
- setla tlou

Boyang ka moka, Ma-
mosella tlou

Le bo Mare ba boye
Mamosella Tlou.

Le bo Kxokong ba
ba boye, Mamosella
Tlou!

Le tsōna isa tswela di opela dire:

Moribi-Moribihla, Keyo ja
Kxelemetha

Moribi-Moribihla, Ae yo
ja kxe lemetha.

Isa humana Nkwe e hwile
Isa thoma xo matela xore na,
velo dia byang xe Gau, Hou, le
Nkwe di bolailwe.

Xosasa tsore xo sala kxokong.
Xe dipheofolo di thoxile dilelo
boma, Mokwe kolwana a tsula
kxokong yare:

Makxoto-Makxoto, ke

lena le tseng matoko

are: Aowa, kebe keve

ke tla no topa-topa xo senene

Aswanana le kxokong yela ba-

lwa, A bolaya kxokong yela ka-

731

Mosela. Mokxekolwana wola, a
e na molomong wa le šaka are:-

Maphōōfōlō ohle, ~~Mareo~~

Mamozetta thou

Boyang ka motla,

Mamozetta thou

Le bo mmutha ba

boye, Mamozetta thou

^{pv} Šona šca šwēla dire :-

Moribi-Moribihla, Reyo ja
kxele metha,

Moribi-Moribihla, Reyo
ja kxele metha.

Šša humana kxokong e hwile, Šša
sasa še ba xore na, xe xo hwile
diphōōfōlō kamotia setlo dia byan
Xo sasa bare xo tla šala nang?

Mmutha ware xo tla šala nna,

Šša ššoxa xosasa xwašala mmutha

Mmutla are kella mo direla polone,
Mmutla anapa a tšea mantsi a-
ohla di thapō, Mokxekolwana a
napa a tšwelela, Mmutla are:

Makxolo-Makxolo, ke le-
na le fešang matōkō
arena? Are Aowa
kebe kere ke thano e tōpa-tōpa
xo Senene.

Mmutla ware etlang moru koko
re ralokeng, Mokxekolwana aya
kowa xo mmutla.

Mmutla are tšiang thapō yewe
le nkxokeng, xe here: yoo-- koko
le ya nkxama, le nkxokolle.

Mokxekolwana a napa a dumela.

A kaka Mmutla, Mmutla ware.

ke ya twa keya twa, Mokxekolo,
a mmofolla, Mmutla a tša
Mokxekolwana, Mokxekolwana are

731

51

K34197

Keyahwa - ke yahwa, Mmutla a mmo
folla. Mokxekolwana a bofa
Mmutla, Mmutla are ke yahwa - ke ya
-hwa. Mokx^xekolwana a mmo^folla.
Byale Mmutla a bofa Mokxekolwa-
na, Mokxekolwana are, Keyahwa
- ke yahwa, Mmutla a more.
Swine Swine - Swinee-, A mmo^folla

Mmutla a tsa Maphofole
are:

Maphofole ohle, Mamose-
-tha How.

Boyang ka moka, Mamose-
tha How.

Maphofole ohle, Mamosetta
How.

Boyang ka moka, mamose-
setta How.

Tsora tsa boya di Opela die:

Moribi - Moribihla, Re yo ja kxele-
metha

Moribi - moribihla, Re yo ja
kxelemetha.

Tša napa tša fihla tša humana
moji wa Maloko a bolailwe.
Mmutla ai thela ove:

Ekwa nna mmutla morwa,

Masekana,

Behu ke ~~hwa~~ hwa ta thota
ta mpha ke hwa ke
tikile.

Ke moka di phoofoto tša buwa,
Mokxekolwana wola, tša moja tša
tima Mmutla morela, tšare kewa
di phoofoto tše di kxolo-

Mmutla wore di sao boni tša utšw^{wa}
a morela wola wa sija.

Mmutla wore o sija, xwa tšwelela
Mokhudu, Mokhudu are nngwathela,

731

53

K34197

Mmutla ene, aowa monna Mokhudu
 ke nama ya diphoofolo, O kaya wa
 di botsa wane Mmutla o utswi-
 tse Mosela, balla ba mpolaya-
 Mokhudu are: aowa monna ke
 tsa banna, Mmutla a napa a
 mongwathele. Mokhudu a ja
 are xoja a tloxa le mollo, a fihla
 tseleng go tima ka mare, a
 xonela xo Mmutla are mollo
 wola o timile, are ngwathele
 xabedi, Mmutla are nna xo,
 Mokhudu are xe o ntxanetse
 ke Haya ke botsa diphoofolo.
 Mmutla ka xo tshaba diphoofolo
 a mongwathele.
 Mokhudu se a tloxa kowa a la-
 ma a opetak are:

Ab hee-ee-- na reja ma-

thsa-thsa-kuwa a bo Mmutla
Mmutla o ulwits'e moela.

Diphōōfōlō tša napa tša kua
Mokhudu xe a opela.

Tša tšota tšaya xo Mmutla
tša o dikaneisa ka ntlong ya ona
Mmutla ware ntšeng ke hwele

ka ntlong yaka. Diphōōfōlō,
tšane die sa le betš'e Mmutlo
watswa wa tšaba. Tša o

kitimisa, Mmutla wa di Sica
wa humana, Mamahlō-a-khuti ole
ka moleteng, Mmutla ware.

Mamahlō a khuti e tšwa moleteng
batho baa tšaba.

Mamahlō-a-khuti a tšwa moleteng
xwa tšena mmutla, A tšena a
khutula mahlo a ke tša Mamahlō-
a-khuti a khutula mahlo.

731

55

K34/97

Xe di-phōōfōlō di fihla kowa xa
Mmutla dire kgane ke Mamahlō-
a-khutū tsāre:- Mamahlō-a-khutū
xa se waborā mmutla a fetā
mowe mmutla are o satšo
fela xana le honu-honu.

Diphōōfōlō tsā lloxa tsā huma-
na Mamahlō-a-khutū a khutū-
tsē mahō kowa ^{ka} kxatxat la bare-
e nkhane o khutulē mahō
mowe Mamahlō-a-khutū?

Mamahlō-a-khutū are mmutla
O nthōitšē ka moleleng waka are
a šala a tsena ka xare,

Diphōōfōlō tsāre re xomile!

Xe di fihla mola moleleng tsā
humana Mmutla o tsuwell o
thšabile.

Xe mmutla o dutšē o thšaba wa-

humana Lau e rulela ntlo
 yare ereng kele rule diseng
 koko! Lau yare, o ka nthusa
 Mottorolo.

Lau xe ilo troma e boya le
 dinama, yona eja tsa xonona
 Mmutla waja tsa xo ota.

Katsatsi le lengwe mmutla wa
 napa wa rulediva Lau.

Xe Lau e dutše e rulele
 Mmutla wa tšea Sepikiri wa
 kōkolēla mosela wa Lau,

Xe Lau ere ompolaelang ore ke
 xo nthša dipatsane. Kowa emo
 kokotetsē ya nthša nama ya

xonona ke ja yewe koko are
 aowa wane yeme aowa

Mmutla wa nthša kaswele.

Lau yare kxane kenna-kenna
 yaba ya twela kowa xo dimo

731

57

K34/97

xa ntho.

Mmutla wa buwa ^{Jau} nyela wa
tšea lettato le la wa se
apare, wattoya waya dithsweng
wahumana di diile byalwa
wa fihla ware:

ilakato - ilaka

tšo

dithsweng

tša ferehta byata byola
ka diatta.

Xave xa dithsweng tšeuwe xo
be xona le tšengana e
nyenyane ya xobotanya ke
mabho e sala xae.

Xe thweng tšé dingwe diile
xotšome, Mmutla o Saba
o etšwa ka te Halong la Jau
o opeka cre:

Kenna mmulla motona

131

58

X34/97

Kefenya Phiri le Tau
 Kenna Mmutla motona
 Kefenya Phiri le Tau
 Thswangnyama ye ka ya tha ya
 botsa ke dingwe xobane xa
 le x Tau ke Mmutla,
 Beše dikgolo tša see kgōlwō
 tsane: onyaka xore bo laiša
 Tau ore ke Mmutla obolela
 maka!
 Katsatsa le lengwe le xona
 xe diile xo tsama, Mmutla
 o sala o etswa ka le Halong
 la Tau, o Opeta ore:

Kenna Mmutla -
 motona
 Kefenya Phiri le Tau
 Kenna Mmutla motona &
 Kefenya Phiri le Tau.

59

731

73

K34197

Nyale bare xo le-moxa xore
 Selō seo xa le Lau,
 Banapa barera xore ba swane
 tše xore ba bolaye Mmutla
 wola moxore,
 Baolalela moxore, bare ba
 Sere bala o swara, Mmutla
 wane : xoro-xoro o-- ka kowe
 le thalong la Nani wana-
 pa o thabile tša se sa o
 bona.

Thšweng le Putšane 15

Thšweng e tile ya kxopela
 Putšane, yare Mphelasetse boxwe-
 -ng. Putšane ya re xo lukile
 Malome. Xosasa ba kosa ba
 lukisa mefakô ya xo ya lelong
 Banapa ba kosa ba thoxa,

Xe bale tseleng Thšwene yare
 are lahle Maxobe, Molloxolo,
 Putšane yare xofukile,
 Thšweng ya ntho le swika
 a lahla, Putšane ya lahla Maxobe
 Ba le tseleng, Thšene are
 byale ke ja ke kongketsa
 Putšane. Thšwene ya ja ea kong-
 ketsa Putšane, Ya mo dumiša.
 Ba sepela ba fihla Maxong Thšwene
 yare xere fihla kowa, wena are
 Matatata a ka Ana ke tšare
 Khulong-khulong tsaka.
 Xe bafihla kowa maxong Putšane are
 Matatata a ka: Thšwene yare:
 Khulong-khulong tsaka, Xe bafihla
 Thšwene ya ja tsaxobutšwa, Putšane
 ya ja Makaka. Tša sepela tša sepela
 tša humana mo go sehlare sa moyo
 Thšwene yare xo Putšane,

731

134¹/97

Motlaxo, sehlare sewe sa moyo o ya
 o bona yare e, Malome, Yare xere
 fihla kowa boxweng, xe keve ke-
 yahwa - keyahwa o kitime ofe o
 nkepele medu ya sehlare sewe
 ofe o phe yona. Putsane yare ke
 kwele Malome, xe bafihla boxweg
 Thšwene e bona xore bananyana
 ba nyoko Sola, Thšene yare ke
 keyahwa - keyahwa, Putsane ya tloxa
 ya ya xo epa Medu yela ya moyo
 Xe Putsane e boya ya tumama
 Thšwene e le boxobe le bananya
 na di feditse. Nakō yeuwe e be
 e le xosasa, Mantseboya le xona
 xe Thšwene e bona xore bana-
 nyana bo nyoko Sola yare
 keyahwa - keyahwa, Putsane ya
 tloxa ya ya xo epa medu
 yela ya moyo, Xe e boya le

Medu ya sehlare yare Borobē
 ke le' le bananyana otlatta o
 eja ka mantšeboya,
 Mantšeboya le xona xe Thšwene
 e bōna xove, Bananyana ba
 nyaka xo sesa, Thšwene yare
 kerahwa-keya hwa.

Putsane ya tloa ya ya xo epa
 medu yda ya moya ya boya
 ya humana Thšwene e le' borobe
 le bananyana di feditšē,
 Thšwene yare otlatta o eja ka
 mantšeboya borobē re feditšē
 Putsane ya tloa le xo laela ya sesa
 laela, Putsane ya fihta xae ya
 anexela Mmutla tšā. Thšwene xe
 bailē boxweng.

Thšwene a fetšā dikgwedi tšē
 pedi boxweng, kaya boraro ya boya
 xae. Ya tsope Mmutla xove o ye

731

63

K34/97

le yona boxweng, Mmutla wane xo-
 lo kile Malome, Tsanapa tsa xa di
 lokiša Mefexo ya tšona xasasa tša
 tšona tša ya boxweng bya tšweng
 xe bale tseleng tšwene yare
 are lahle Maxōtše, ka xobane
 Putsane o be a enexetše Mmutla
 tša tšweng xe baile boxweng.
 tšwene ya tšwa le swika ya
 taba, Mmutla ka xotšeba tša tšwene
 le yona ya nthša le swika ya lahle
 Mahhutšong tšwene a nthša boabe
 are keja ke konketša Mmutla.
 Mmutla le wona wa nthša bya
 yona, le yona yare le nna keja ke
 konketša tšweng byaka šebo!
 tšwene ka matšepo ya ngala
 bo xebe bya, Mmutla wa ja ole
 tee, Basepela-basepela, bafihla

Moxong. Thšwene yawe o wakuwa
 mothxolo, xere fihla mola moxong
 wena ore, Matalata a ka nna ke
 hane khulong - khulong tsä.

Xe ba fihla moxong, Mmutla
 ware khulong - khulong tsäka
 Thšwene a ngala ke soja maxo
 ale aja ke Mmutla fello.

Basepela - basepela ba tumana
 sehlare sa moya, Thšwene ore
 owaobona mohare wowe?

Mmutla ore ke ya o tona malone
 hore xere fihlile kawa boxweng.

xe kere kerya hwa - kerya hwa o
 kitime o epé medu ya sehlare
 sewe e the ompha, Mmutla ware
 xolokile kamoka tše le mpatsang
 hane ba sale tseleng Mmutla
 wane; Malome: ke le - bese the-
 kxwana yaka ya motsokō mola

731

65

K34/97

re beng re dutšil xona. - Malome
wa xaxwe anapa ove, xo mela
moraxo oye o e tšil.

Mmulla wa fihla wa epa medu
ya Sehlare Seta! ya e khutiša
ka mokottaneng wa xaxwe.

Yaxona ya fihla yare ke e
humane. Malome.

Kanthe e ba e ile epa medu
yela Sehlare. Sa moyo:

Xe ba fihlile bogwang xe
thwene. e bona xore bananya
-na ba nyaka xo sola boxobe

yare ke yahuwa - ke yahuwa -

Mmuthe wa nthisa medu yela
ya xaxwe ware tšea.

-Thšwene a kwata a ngala
le ka dijo xwaja Mmuto le
bananyana feda, yena athlwe
le Nala le tsatsi ka moka.

Ka mantšeboya le xona xe
 e bona xore bananyana ba
 nyaka xosola/yane:

Mmutla wa ntho nedu wan
 tšea. Ithwene e ngata afe
 xwaja Mmutla le bananyana
 Mantšeboya le xona xe e bona
 xore bananyana ba nyaka x
 sola yane

Mmutla wantho wone tšea,
 Ithwene ya seke yaja ya tala
 kattala.

Kosena mola batho ba robotše
 Ithwene ya thešo Mmutla yane
 areyexo pulsa pudu ka sakeng re
 e bolaya, Mmutla wone wa
 xowetša ^{le} ^{kamatta} i wane, Malome-nang-

731

67

K34/97

e ka ntoma.

Thawene ka xo swara ke tlata
ya tšena ka šakerig ya nthia
Pudi ya Rhokō, yare xo Mmutla
tšisa mphaka wouwe ke e bolay-
ye, Mmutla wa ole ketša ka
lenalo wane xao bonale.

Thawene ya o tšea mphaka ya
e bolaya ya eja ya efetša
Yare xo fetša xoja ya tšea
Marapō ya e pela fase ya
tšea Mokxopa wa Pudi yela
ya o ala ka fase xo tšexō
ya o ro bala xodimo.

Yare e sale xosasa yakuwa
bananyane ba tšoxa bayā xo
šila, Mmutla wa tšoxa waya
xo Sidiša. Yare e dutše e ba
Sidisa ya opela koša yare:-
Moxwe ofotaiile Pudi.

Pudi ya Phokō,
 Phokō yo maledu
 A tšea marapō a yona
 a a epela fase

Mokxopa wa yona a o
 robala xodimo

Mmutla ware o sa obela Išwene
 gare pha-phara, bokong ya tšoxa
 ya theletšā xore Mmutla oeng
 yakuwa mmutla ore, Moxwe o bo
 laile Pudi ya Phokō, Išwe
 ne ya tšoxa ya thšaba ya
 napa e saile le sekgata,
 Xe Mmutla o tšoxa wa humanā
 Išwene e thšabētšē xae.

Išwene xe e fihla xae ya kwe,
 ke basadi bare o lebyexa o thšab
 noxa.

Katšatši le lengwe Mmutla wa
 hlakana le basadi ba xabo Išw

731

69

K34/97

'baya nokeng, yare wawe xo bona
na, Thšwene e thšabang xe e sa
je mahlatšwa? Bore, na xa o bo-
ne noxa ye we ya mowe xo dimo
xa mahlatšwa na? Mmutla ware
noxa ve tula ka hlōxō xa sese-
lō, ka napa yare ka tšatsi le
lenowe ^{wa wa} bja bolaya noxa wa e
Pho, na xanthša xo dimo xa mahlatš-
wa. tseleng eja ba sadi ba xabo
Thšwene xe baya nokeng, wa
khuta kxaiswi letšela, wa dula xonia
xe ba sadi ba xabo Thšwene bal-
sa tšwela kowa kxole. Mmutla wa
tšwa Sexoteng waya kowa Mo-
hlatsweng, ware mola ba fihla,
ware lere, Thšweng e thšabang xe
e ilo mahlatšwa? Bore, na noxa
ye we xao ebone, ware noxa ve
tula ka hlōxō, Mmutla wa namela

fwa e tula ka hloko^{noxa} ya ve fase
 yare, bura-bura, Basadi ba xabo
 Thšwene ba humana e kare
 Mmutla o e balail.

~~xe ba fihla xae ba kwera thš-
 wene bue o le bhyera o phala
 ke mmutla, Mmutla ke monna
 Thšwene ka xothšaba xo lala
 khang yare re tla ya xosasa.
 Xosasa ba thoxa ba humana
 noxa ya Mokōpa e nametšle
 Mohlatšwa, Basadi ba xa bo thšwe-
 ne tare namela, Sešwe e tula
 ka hloxa. Thšwene ya namela ya
 re, Mokōpa ka hloko tšea okwe,
 Mokōpa ware o mone, Are tšea
 okwe, Mokōpa ware o mmōne.
 Thšwene yare fase bura-bura
 ya hura, Basadi ba xa Thšwene ba
 xola Thšwene ba ya xae bayaba~~

731

71

K34/97

mo epela, le bošexo, Batloxa boya
 ba botša Mmutla xore thšwene
 xore o hwile, Mmutla a thšaba
 dilhabeng a ya Mabaleng, a thša-
 ba xore batla o biletša di noxa
 bare a ditule.

Basadi ba ba Raro 16

Ehile yane ele basadi babaro
 bana le monna, Basadi bas o
 mangwe o be a sa belexe bana.
 Ba badi ba belexa.

Monna a boya Makxweng a humana
 ba ba bedi bana le bana. Are
 xe a xomela Makxweng ave le
 sale le belexa. Maxotto le Maxo-
 kobu, Bale ba ba bedi ba xoba
 le bana ba belexa Maxotto le

201

72

K34/97

Maxokobu, O mongwe a belexa
 Maxotlo o mongwe a belexa Maxo-
 kobu a mehlaka majaleng.
 Mosadi wola wa xo sebelene,
 a belexa Ngwana wa ngwananya-
 na, Omobotse - botse kudu.
 Xe monna a boya Maxaweng
 a humana Mosadi o mongwe
 a belexile ngwana a Seli koka
 ka baka ka xore a ba laetse
 xore ba belexe Maxotlo le Ma-
 xokobu, yena a belexa ngwana
 a tšea Mottwa wa Mohlono o
 Mokokotela moxe thodumeng. Mottwa
 wa Sobelega, Mosadi a šitwa
 xo nthša, Atloxa a pepula
 ngwana wa xaxwe a tšena
 tšeleng a ya xaxabo, xe ale
 tšeleng la humana kubu le kwe
 na tšare na oya kae mma?

73

K34/97

731

Ave keya xae, tsare the tliša
 ngwana wawwe re mmone, aya
 xo tsōna a bifa tša tumana
 ngwana o mobotse - fotse kudu
 kamatha tsare, Petla xo sā le-
 la le ngwana wawe wena Slopela
 xae oye o mo tšeele bošobē.
 Mozadi wola a tloxa a ya
 xae a fihla xae a opeya borde
 a tloxa a fihla koya bodibeng
 a opela ave!

Kubu le kwena wee.

Nke le moliše re mmone
 Kubu ešwa bodibeng
 Le moliše re mmone
 Le bo nkwe batswe
 Le moliše re mmone

tsōna xe die tšwa tša opela

731

74

K34/97

Opela tsare:-

Tšeke-Tšeke re binela
Kwena

Tšeke-Tšeke re binela
Kwena

Tša monthiša tša mofa Mmaxux
a mo leša a khora,
Bahlwa kowa bodibeng, Mola
e le Mauthapama kare xo Mosa-
di wala, wena o nalliša
baobe kamehla xo ba xo
fihlela ngwana yoo-axota
Axomo aya xae afihla a
peya, xosasa a tsoxa aya
bodibeng a fihla a opela we.

" " " "

" " " "

" " " "

731

75

K34/97

Boona tsave xe di opela tsave

~~Tsä nthisa ngwana wola tsä
 molisa kante. Mmaxwe a
 motisa a khosa, bahlwa ka
 kowa mgsaxane ka moka
 manthapama bare xo Mosadi
 wala Sepeta xal o tliše boxobe
 xosasa,~~

Xosasa a tsoxa a apeya boxobe
 a tloxa a fihla kowa bodibeng
 a opela are:

731

76

K34/97

„ „ „

„ „ „ „ „

„ „ „ „ „

Boia xe di etswa tsā opela
tsāre :

„ „ „ „

„ „ „ „

„ „ „ „

„ „ „ „ „

Da mothisa tsā mofa tsā a
moleša a thora, bahlwa kowa,
tsāre manthapama tsāre Sepela
xae, atloxa a ya xal.

Kanthe monna o mongwe o a
monna, monna yoo o be arema
Manti:

Aphila xal a e nexela monna

731

79

K34/97

„ „ „ „
Tša tšwa di moswere. Mosadi
a fihla a molešo,
Tšare basa moswere Monna
yola ewa phosof are ke mmme
tšale a nyaka xo mosware
xore a tšaba le yena
kuku le kwena tšare ka
metseng Sobel.
Tšaba tša monthša tša monthša
Tšare, yena tšawe o ka semmo
-ne.

Xe ebane o nyaka xo tšea
ngwana wowe sepela oye
o bolaye Maxôthi le Maxokobu
a le a kaxo o Ha kxona o tšea
ngwana wowe.

Xe monna wola a fihla tšae
a apleya di kôkôro¹ a di tšea
a mšelela Maxotto le Maxokobu

731

K34/97

ale.
 Abc mola a Saja Monna wola
 a tšea le thale a befa ka
 mola ntle a tšea mollo a
 fiša ntlō yela Moxotho le
 Maxokobu ale a swa kamoka
 ka kowa mong.
 Ke moka a napa a fihla a
 botša Mosadi wola xore a
 botše, kubu le kwena xore
 o bo pale bana bale kamoka
 tšale Mosadi wola a fihla a
 dibotša xore Monna wola o
 bo pale bana bale
 Ke moka tšafa Monna wola
 ngwana wola.

End. 5.731